

ภูมิหลัง

1. ณ วันที่ 31 ธ.ค. 2558 ซึ่งอาเซียนประกาศเป็นประชาคม อาเซียนโดยรวมได้ดำเนินมาตรการตามแผนงาน AEC Blueprint 2015 เสร็จสิ้นร้อยละ 93.9¹ จาก 506 มาตรการ และมีผลงานที่สำคัญในการรวมตัวกันเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวและการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก ได้แก่ การลดภาษีนำเข้าสินค้าลงเหลือร้อยละ 0 ยกเว้นสินค้าอ่อนไหวเพียงไม่กี่รายการเท่านั้น² การจัดทำ FTA 5 ฉบับกับ 6 ประเทศคู่เจรจา³ การเจรจาความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-ฮ่องกง และการเจรจาความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP)⁴ ซึ่งจัดทำกับประเทศคู่เจรจา 6 ประเทศข้างต้น

2. ในช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียนเมื่อวันที่ 21 - 22 พ.ย. 2558 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ผู้นำได้ลงนามในปฏิญญา Kuala Lumpur Declaration on the ASEAN 2025: Forging Ahead Together ซึ่งเป็นการ ประกาศรับรองวิสัยทัศน์อาเซียน 2025 และแผนงานประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2025 (AEC Blueprint 2025) ซึ่งแผนงานดังกล่าวได้กำหนดทิศทางการรวมตัวทางเศรษฐกิจของอาเซียนในระยะ 10 ปีข้างหน้า (2559-2568) โดยมุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพของมาตรการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน และแนวทางการรับมือต่อประเด็น ความท้าทายใหม่ๆ ซึ่งแผนงานมีเป้าหมายให้ AEC มีคุณลักษณะ 5 ประการภายในปี ค.ศ. 2025 ได้แก่

- (1) มีการรวมตัวและเชื่อมโยงในระดับสูง
- (2) มีความสามารถในการแข่งขัน นวัตกรรม และพลวัต
- (3) ส่งเสริมการเชื่อมโยงด้านเศรษฐกิจและการรวมตัวรายสาขา
- (4) ความสามารถในการปรับตัว
- (5) ครอบคลุมทุกภาคส่วนและมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และ (5) การเป็นส่วนสำคัญของประชาคมโลก

ศักยภาพทางเศรษฐกิจของอาเซียน

1. ในปี 2559 GDP ของอาเซียนได้ขยายตัวในอัตราร้อยละ 4.7⁵ ซึ่งสูงกว่าการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกที่ร้อยละ 2.4⁶ และมีแนวโน้มว่า เศรษฐกิจของอาเซียนจะขยายตัวในอัตราร้อยละ 4.8 และ 5.0 ในปี 2560 และ 2561 ตามลำดับ

2. ปัจจัยสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจ ได้แก่ มูลค่าการค้าระหว่างประเทศของอาเซียนซึ่งมีมูลค่า 2.28 ล้านล้าน ดอลลาร์สหรัฐ และกระแสการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI Inflows) ซึ่งมีมูลค่า 1.2 แสนล้าน ดอลลาร์สหรัฐ⁷ ในปี 2558

¹ รวมมาตรการที่มีความสำคัญลำดับสูง (high priority measures) ที่ต้องเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปลายปี 2558

² อาเซียนลดภาษีนำเข้าลงเหลือร้อยละ 0 ระหว่างกันได้ร้อยละ 90.86 และจะเพิ่มเป็นร้อยละ 98.67 ในปี 2561 เมื่อกัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนามลดภาษีสินค้าที่ได้รับความนิยมยิ่งยวดอีกร้อยละ 7 ของรายการสินค้าทั้งหมดลงเหลือร้อยละ 0-5

³ จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี อินเดีย ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

⁴ Regional Comprehensive Economic Partnership

⁵ Asian Development Outlook 2017 หน้า 13 โดยธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย

⁶ ข้อมูลจากเอกสาร "Global Economic Prospects: Divergences and Risks" จัดทำโดย World Bank

⁷ ข้อมูลจาก ASEAN Statistics (สถานะ ณ วันที่ 10 มิ.ย. 2559)

3. ในภาพรวม การขยายตัวทางเศรษฐกิจของอาเซียนมาจากอุปสงค์จากภายนอกภูมิภาค โดยเฉพาะอุปสงค์สำหรับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ซึ่งอาเซียนเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ นอกจากนี้ อินโดนีเซียซึ่งเป็นเศรษฐกิจขนาดใหญ่ที่สุดของอาเซียนได้รับประโยชน์จากราคาสินค้าโภคภัณฑ์ที่มีเสถียรภาพมากขึ้น รวมทั้ง การใช้จ่ายภาครัฐที่เพิ่มขึ้น และการท่องเที่ยวที่ยังคงแข็งแกร่งทั่วทั้งภูมิภาค

4. พื้นฐานทางเศรษฐกิจมหภาคของอาเซียนมีแนวโน้มที่จะดีขึ้นในปี นี้ โดยเฉพาะไทยและอินโดนีเซีย ซึ่งเป็น 2 เศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดของอาเซียน ดังนั้น จึงช่วยป้องกันความผันผวนจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงในตลาดโลกได้มากยิ่งขึ้น และการคาดการณ์การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องของอาเซียนแสดงให้เห็นถึงความยืดหยุ่นที่จะรองรับความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

5. ศักยภาพของอาเซียนที่นักลงทุนต่างประเทศอาจสนใจ ได้แก่

- การเป็นตลาดใหญ่และมีอุปสงค์หลากหลาย โดยอาเซียนมีประชากรรวมทั้งหมดประมาณ 628 ล้านคน และเป็นชนชั้นกลางที่มีกำลังซื้อ

- มีโอกาสและศักยภาพในการลงทุนสำหรับผู้ประกอบการทุกขนาด

- AEC จะทำให้เกิดการบูรณาการอย่างรวดเร็ว นอกจากการเปิดเสรีการค้า การลงทุน และการเคลื่อนย้ายทุนและแรงงานแล้ว AEC ได้ลดอุปสรรคการประกอบธุรกิจต่างๆ เพื่อปรับปรุงบรรยากาศการลงทุน โดยเฉพาะความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ซึ่งเปิดเสรีค่อนข้างมาก เนื่องจากผ่อนปรนเงื่อนไขในการลงทุนของต่างชาติ ให้เข้มงวดน้อยลง ให้สิทธิประโยชน์ในการถือหุ้นของต่างชาติ และคุ้มครองการลงทุนมากกว่าในกรอบ WTO

- สถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่ตลาดอื่นๆ มีความเสี่ยง เช่น จีนกำลังอยู่ระหว่างปรับโครงสร้าง อินเดียมมีปัญหาโครงสร้างและนโยบาย และญี่ปุ่นเผชิญปัญหาสังคมผู้สูงอายุและเศรษฐกิจหดตัว

พัฒนาการสำคัญในปี 2559

1. ในการประชุมสุดยอดอาเซียนเมื่อวันที่ 6-8 ก.ย. 2559 ณ เวียงจันทน์ ผู้นำได้รับทราบความคืบหน้าการผลักดันความร่วมมือในสาขาต่างๆ เพื่อมุ่งไปสู่วิสัยทัศน์ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2025 ได้แก่ การจัดทำกรอบการอำนวยความสะดวกทางการค้า กรอบระเบียบข้อบังคับความปลอดภัยด้านอาหาร แนวทางการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ MSMEs⁹ แผนงานการให้บริการของรัฐในการเริ่มต้นธุรกิจ แนวทางการพัฒนาและความร่วมมือในเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษ แผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่นระยะ 10 ปี ถ้อยแถลงร่วมระหว่างอาเซียน-จีนว่าด้วยความร่วมมือในการเสริมสร้างศักยภาพการผลิต และความร่วมมือด้านการส่งเสริมแนวปฏิบัติที่ดีด้านความโปร่งใสและข้อพึงปฏิบัติที่ดีในการออกกฎระเบียบระหว่างอาเซียน-สหรัฐฯ

2. ในช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียนดังกล่าว ผู้นำ 16 ประเทศที่เจรจา RCEP ได้ออกถ้อยแถลง Joint Leaders' Statement on RCEP ซึ่งเร่งรัดการเจรจาให้ได้ข้อสรุปโดยเร็ว แม้ไม่ได้กำหนดเวลาสิ้นสุดการเจรจา

3. นอกจากนี้ ผู้นำได้ออกปฏิญญารับรองผลลัพธ์ที่คาบเกี่ยวระหว่าง 3 ประชาคม ได้แก่

3.1 Vientiane Declaration on the Adoption of the Initiative for ASEAN Integration (IAI) Work

⁹ วิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดเล็กและ รายย่อย

Plan III และแผนงานข้อริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน ฉบับที่ 3 (IAI Work Plan III) ระยะ 5 ปี (2559 – 2563) เพื่อลดช่องว่างการพัฒนาระหว่าง CLMV กับประเทศสมาชิกอื่นๆ ตามมาตรการที่กำหนดไว้แล้วใน 5 สาขา⁹ และจะมีการประเมินภาพรวมการดำเนินการตามแผนงานในปี 2562 ซึ่งเป็นปีที่ไทยเป็นประธานอาเซียน

3.2 Vientiane Declaration on the Adoption of the Master Plan on ASEAN Connectivity (MPAC) 2025 และแผนแม่บทความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (MPAC 2025) ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 5 ด้าน¹⁰

ศักยภาพทางเศรษฐกิจของไทยในอาเซียน

1. **ศักยภาพด้านการลงทุน** ไทยเป็นแหล่งการลงทุนจากต่างประเทศที่สำคัญอันดับ 3 ในอาเซียน (รองจาก สิงคโปร์และมาเลเซีย) โดยปัจจัยที่ช่วยดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในไทย คือ ความพร้อมด้าน โครงสร้างพื้นฐาน (ถนน ท่าเรือ ท่าอากาศยาน) ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ซึ่งเชื่อมต่อไปยังทุกประเทศในเอเชีย นอกจากนี้ ยังมีแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพ และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เช่น แพทย์ นักออกแบบซอฟต์แวร์ และสถาปนิก

2. ศักยภาพด้านสินค้า

5.1 **สินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูป** ไทยมีศักยภาพในการส่งออกไปยังอาเซียน ได้แก่ ข้าว อาหาร (ผลิตภัณฑ์จากข้าว อาหารทะเลแปรรูป) ยางพาราและผลิตภัณฑ์จากยาง น้ำตาลทราย ผักและผลไม้ เครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เป็นต้น ประเทศอาเซียนที่นำเข้าสินค้าอาหารจากไทยมาก ได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และเวียดนาม

5.2 **สินค้าอุตสาหกรรม** ไทยส่งไปยังตลาดอาเซียนประกอบด้วย น้ำมันสำเร็จรูป รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ คอมพิวเตอร์ แผงวงจรไฟฟ้า เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ เหล็กและผลิตภัณฑ์ โดยในส่วนของ สินค้ายานยนต์และชิ้นส่วน ไทยเป็นผู้ส่งออกหลักในอาเซียน สินค้าอุตสาหกรรมอื่นที่ไทยมีศักยภาพในการส่งออกไปยังตลาดอาเซียน ได้แก่ สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์การเกษตร รวมถึงสินค้าไลฟ์สไตล์

6. **ศักยภาพด้านบริการ** สาขาบริการที่มีศักยภาพของไทย คือ การท่องเที่ยว ซึ่งเป็นแหล่งนำเข้รายได้ที่สำคัญของไทยและบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น โรงแรมที่พัก ร้านอาหาร ภัตตาคาร สาขาบริการอื่น เช่น บริการด้านสุขภาพ (โรงพยาบาล สปา/นวด) บริการซ่อมรถ ก่อสร้าง บริการสนามกอล์ฟ บริการออกแบบ ซอฟต์แวร์ บริการขนส่งทางบก (ประเทศเพื่อนบ้าน) บริการการศึกษา (นานาชาติ) และบริการ นักบัญชี เป็นต้น

บทบาทของไทย

1. ไทยได้ดำเนินการมาตรการตาม AEC Blueprint 2015 ณ เดือน ธ.ค. 2558 ได้ร้อยละ 96

2. การดำเนินงานที่สำคัญของไทย เช่น

2.1 ไทยได้จัดตั้งระบบการเชื่อมโยงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียว (National Single Window) ซึ่งสามารถติดตามเคลื่อนย้ายสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้เข้าร่วมนำร่องทดสอบการเชื่อมโยงข้อมูล ATIGA Form D กับอินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และเวียดนาม ผ่านระบบ ASEAN Single Window (ASW)

⁹ Food and Agriculture, Trade Facilitation, MSMEs, Education, Health and Well-being

¹⁰ Sustainable Infrastructure, Digital Innovation, Seamless Logistics, Regulatory Excellence และ People Mobility

2.2 ไทยได้เข้าร่วมดำเนินโครงการนำร่องการรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าด้วยตนเอง เพื่อเตรียมการสำหรับ การเริ่มใช้งานระบบ ASEAN Self-Certification Scheme

2.3 ไทยได้จัดทำคลังข้อมูลทางการค้า (National Trade Repository) เพื่อเชื่อมโยงกับการจัดตั้งคลังข้อมูลทางการค้าอาเซียน (ASEAN Trade Repository) เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการค้า

2.4 ไทยได้ผลักดันความร่วมมือด้านพลังงาน เช่น (1) โครงการซื้อขายไฟฟ้าจากลาวไปยังสิงคโปร์ผ่านไทย และมาเลเซีย (Lao PDR-Thailand-Malaysia-Singapore Power Integration Project) (2) โครงการ Trans-ASEAN Gas Pipeline ซึ่งจะพัฒนาไปสู่การจัดตั้งศูนย์กลางการซื้อขายก๊าซในภูมิภาค และ (3) การกำหนดเป้าหมายการใช้พลังงานหมุนเวียนที่ร้อยละ 23 ของพลังงานทั้งหมดที่ผลิตในอาเซียนภายในปี 2568

2.5 ไทยได้ทำหน้าที่ประเทศผู้ประสานงานการเจรจาความตกลง/พิธีสารยกระดับความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน และความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-ฮ่องกง

2.6 ไทยเป็นที่ตั้งของสำนักเลขาธิการขององค์กรสำรองข้าวฉุกเฉินของอาเซียนบวกสาม (ASEAN Plus Three Emergency Rice Reserve – APTERR) เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกที่ประสบภัยพิบัติหรือภัยแล้ง ซึ่งได้ส่งเสริมบทบาทของไทยด้านความมั่นคงทางอาหารและบทบาทด้านมนุษยธรรม

*****

กองเศรษฐกิจ

กรมอาเซียน

เมษายน 2560